

Toetsing flora en fauna en NNN

Leidingtracé Haaksbergen

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Nouryon Salt B.V.

5.1.2.e

Boortorenweg 20

7554 RS Hengelo Ov

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 200026

Datum: 15-6-2021

Projectleider: 5.1.2.e

Opgesteld: 5.1.2.e

Gecontroleerd: 5.1.2.e

Status: Definitief

Versie: 4

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling.....	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	14
3.1	Inleiding.....	14
3.2	Bescherming van soorten.....	14
3.3	Bescherming van gebieden.....	14
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	15
3.5	Natuurnetwerk Nederland.....	17
4	Methode.....	20
4.1	Bureauonderzoek.....	20
4.2	Terreinbezoek.....	20
5	Beschermde soorten.....	22
5.1	Planten.....	22
5.2	Zoogdieren.....	23
5.2.1	Vleermuizen.....	23
5.2.2	Overige zoogdieren.....	25
5.3	Vogels.....	26
5.4	Reptielen.....	27
5.5	Amfibieën.....	28
5.6	Vissen.....	28
5.7	Ongewervelden.....	29
5.8	Eindconclusie soorten.....	29
6	Natuurnetwerk Nederland.....	31
6.1	Natuurdoelen en -kwaliteit.....	31
6.1.1	Toetsing van de doelen.....	32
6.1.2	Beschrijving aanwezige natuurdoelen.....	32
6.2	Beschrijving wezenlijke kenmerken en waarden.....	35
6.3	Effecten op de aanwezige waarden.....	36
6.4	Eindconclusie NNN.....	37
7	Conclusie.....	38

7.1	Bescherming soorten	38
7.2	Bescherming gebieden	38
7.3	Bescherming houtopstanden	39
7.4	Natuurnetwerk Nederland	39
7.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	39
7.6	Geldigheid onderzoek	39
	Literatuurlijst	40
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving	41

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de gemeente Haaksbergen gaat Nouryon op 12 locaties nieuwe zoutwinningslocaties inrichten en daartussen een distributieleidingentracé aanleggen. Ook wordt een transportleidingentracé aangelegd en een boosterpompstation op het industrieterrein van Steppelerveld gebouwd.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in de driehoek tussen de dorpen Haaksbergen, Sint Isidorushoeve en Beckum, gelegen in de provincie Overijssel. Dit gebied wordt doorsneden door twee provinciale wegen, de recent aangelegde N18 die Enschede met Doetinchem verbindt en de N739, de doorgaande weg tussen Haaksbergen en Hengelo (OV). De N18 kent ter hoogte van het plangebied een oost-west georiënteerde ligging terwijl de N739 noord-zuid georiënteerd is. Afbeelding 1 toont de ligging van het plangebied.

Het gebied tussen Sint Isidorushoeve en de westzijde van de N739 wordt gekenmerkt door een vrij kleinschalig landschap met landbouwgrond, afgewisseld met landschapselementen waaronder houtwallen en singels. De Bolscherbeek stroomt hier door het gebied. Betreffende beek is ter hoogte van de aanwezige rioolwaterzuiveringsinstallatie (hierna RWZI) vispasseerbaar gemaakt. De N18 doorkruist het toekomstige leiding tracé op deze locatie.

Het gebied tussen Haaksbergen en Beckum, gelegen ten noorden van de N18 en ten oosten van de N739, wordt gekenmerkt door een afwisseling tussen vrij open en meer gesloten landschappen. Naast de gronden die in landbouwkundig gebruik zijn, zijn op deze locatie ook een aantal bouselementen aanwezig variërend in soortrijkdom en ouderdom. De hoogste natuurwaarden op deze locatie bestaan echter uit een aantal geïsoleerde heideterreintjes en vennetjes. Hier wordt de vegetatie gedomineerd door struikheide op de drogere delen en dopheide op de nattere delen. Rondom het ven gelegen ten oosten van de Veldsnijderweg is plaatselijk fraai ontwikkeld gageelstruweel aanwezig. Ten noordoosten hiervan stroomt de Hagmolenbeek.

Verder naar het noorden heeft het landschap een meer open karakter, met verspreid enkele houtwallen en opgaande beplanting. Afbeelding 2 toont een impressie van het plangebied.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit verschillende onderdelen. Deze worden hieronder besproken.

De eerste ontwikkeling betreft de aanleg van een twaalfstal nieuwe zoutwinningslocaties. De beoogde zoutwinningslocaties zijn gelegen tussen Sint Isidorushoeve, de noordzijde van Haaksbergen, waarbij het tracé van de N18 wordt doorkruist. Afbeelding 7 toont de ligging van de af te diepen zoutwinningslocaties. In tegenstelling tot eerdere locaties worden deze zoutwinningslocaties voorzien van een vloeistofkerende verharding en een hekwerk. De zoutwinningslocaties worden onderling verbonden door middel van het nieuw aan te leggen distributienetwerk.

De aanlegwerkzaamheden worden met uitzondering van de boringen bij daglicht uitgevoerd. Per zoutwinningslocatie wordt 1 put naar de ondergrondse zoutlaag geboord. Deze boringen worden 24/7 uitgevoerd. Tijdens een boring is een locatie verlicht. Dit is een vereiste uit het oogpunt van veiligheid. De duur van 1 enkele boring is max 3 weken. Deze boringen worden gefaseerd uitgevoerd.

De verlichting wordt dusdanig opgesteld dat deze naar binnen is gericht waarmee getracht wordt de uitstraling naar de omgeving zoveel als mogelijk te voorkomen.

Tijdens normale bedrijfsvoering zijn de zoutwinningslocaties en het pompstation in avond en nacht onbemand.

Voor genoemde locaties worden uitgerust met verlichting voorzien van een schemerschakelaar en bewegingssensoren. Het betreft groene LED-verlichting (5-10 lux), dit is minimale verlichting benodigd voor de gebruik van de beveiligingscamera's.

Wanneer iemand de locatie betreedt dan schakelt de verlichting tijdelijk naar een sterkte van 25-50 lux. De verlichting wordt ook in deze situatie naar binnen gericht opgesteld.

Het aan te leggen transportleidingen tracé loopt van het nieuw te realiseren booster pompstation op het industrieterrein Stepelerveld ten noorden van Haaksbergen richting Beckum, alwaar het zal worden aangetakt op het bestaande leidingwerk naar de zoutfabriek te Hengelo. Afbeelding 3 & 4 toont de ligging van het te realiseren transportleidingentracé. Het aan te leggen transportleidingentracé zal grotendeels gerealiseerd worden door middel van een open ontgraving. Bij deze open ontgravingen wordt een strook met een breedte van 27,5-30 meter als werkruimte gehanteerd. In het tracé worden drie transportleidingen met elk een diameter van 700 mm aangelegd met daarin één waterleiding, één pekelleiding en één naverzadigingsleiding. Hiervoor is het noodzakelijk op enkele locaties bomen te kappen. Het aantal te kappen bomen zal op deze locaties beperkt zijn. In de bosrijke omgeving tussen Haaksbergen en Beckum is het noodzakelijk op enkele plekken bos te kappen.

De te kappen bomen ten behoeve van het tracé bestaan uit de volgende elementen:

- Bomenrij met houtwal aan de Schaddenweg, deze bestaat uit zomereiken en Amerikaanse eiken variërend in omvang tussen de 20-45 cm diameter borst hoogte (hierna dbhØ.) zie afbeelding 6.
- Opgaand struweel als onderdeel van een houtwal ten noorden van het kerkpad aan de zuidoostzijde van Beckum.
- Enkele zomereiken aan de Wolfkaterweg met een geschatte diameter tussen de 30-50 cm dbhØ.
- Enkele bomen in de houtwal westelijk van de Ganzenbosdijk.

Naast het aanleggen van het tracé door een open ontgraving worden diverse delen door middel van een gestuurde boring aangelegd. Dit betreffen delen waar het tracé wegdelen kruist of een bomenrij. In afbeelding 5 zijn de locaties van de gestuurde boringen aangegeven. Ook ter hoogte van de Hagmolenbeek wordt de beek doorkruist met behulp van een gestuurde boring van 100 meter lang. Hiervoor wordt een platform van 20 bij 20 meter ingericht. De Bolscherbeek wordt gekruist door middel van een zinker.

Planning

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Zie tabel 1 voor de planning

Tabel 1: fasering van de werkzaamheden

2021	2022	2023	2024-2028
Begin aanleg transportleiding	Afronden transportleiding	Onderhoud aan zoutputten H-01 tot en met H-05 (geen bouw)	In de periode 2024-2028 worden jaarlijks één boring en zoutwinningslocatie aangelegd (H-08 t/m H-012)
Begin aanleg distributieleidingen (tot en met H-07)	Afronden distributieleidingen		
Begin aanleg pompstation	Afronden pompstation		
Aanleg zoutwinningslocatie H-01	Afronden zoutwinningslocaties H-02 t/m H-04		
Begin aanleggen zoutwinningslocaties H-02 t/m H-04	Aanleggen zoutwinningslocaties H-05 t/m H-07		
	Boringen H-01 t/m H-07		
	Start ingebruikname H-01 t/m H-07		

Leidingentracé Haaksbergen

Onderzoeksgebied

Ecoloog: B. Haamberg Projectnummer: 200026 Datum: 24-02-2020

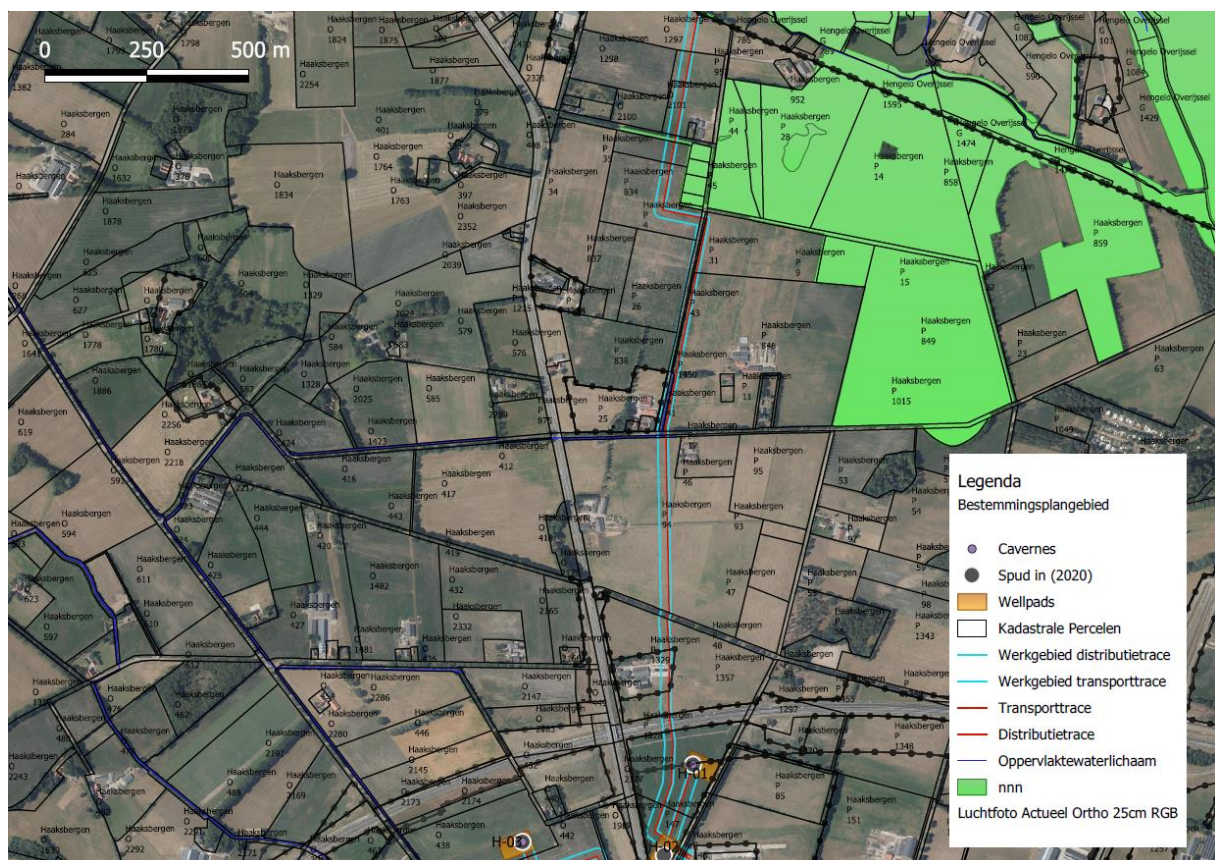
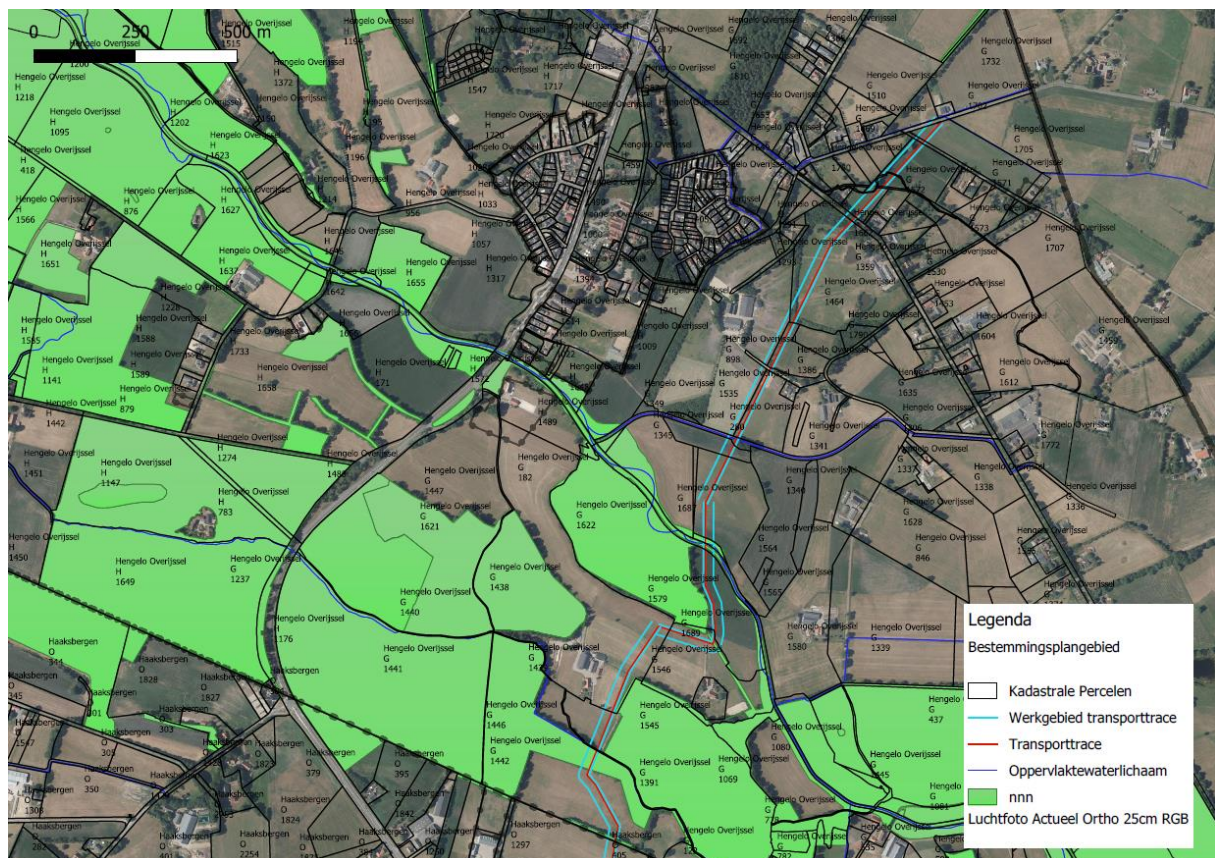

Afbeelding 1: Ligging onderzoeksgebied. Bron: ESRI, 2020.

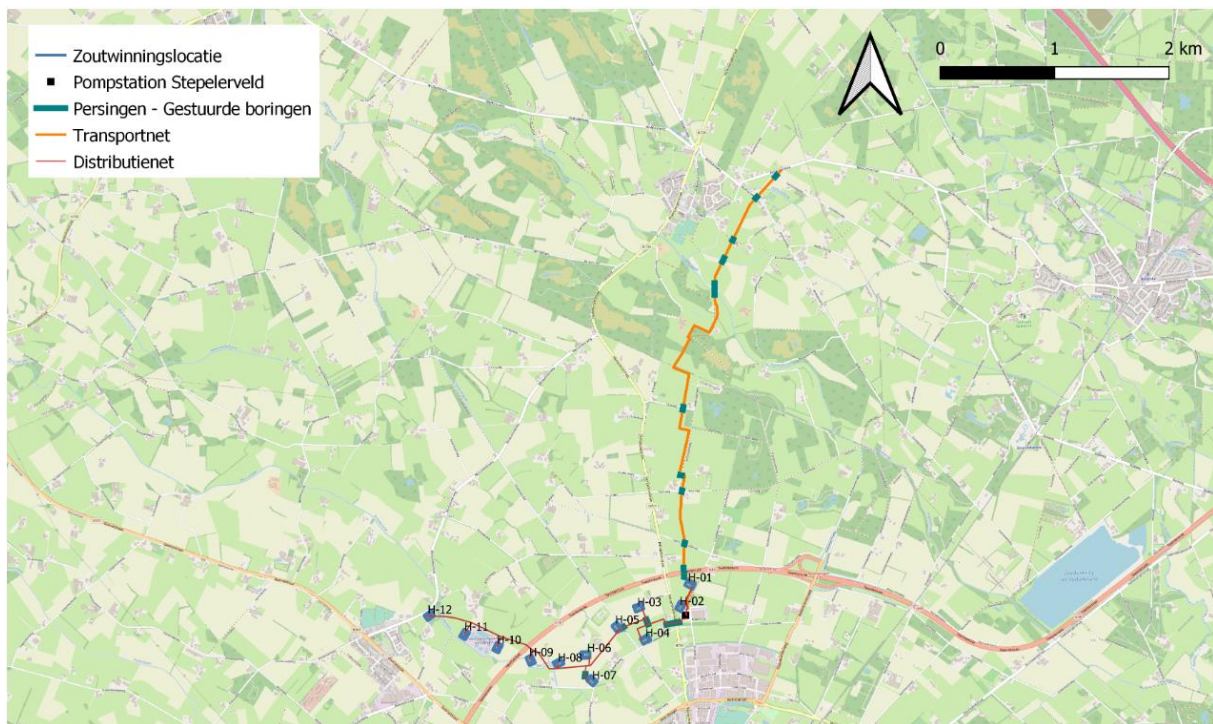

Afbeelding 2: Impressie plangebied, situatie op 05-02-2020. van boven naar beneden en van links naar rechts, foto 1, locatie

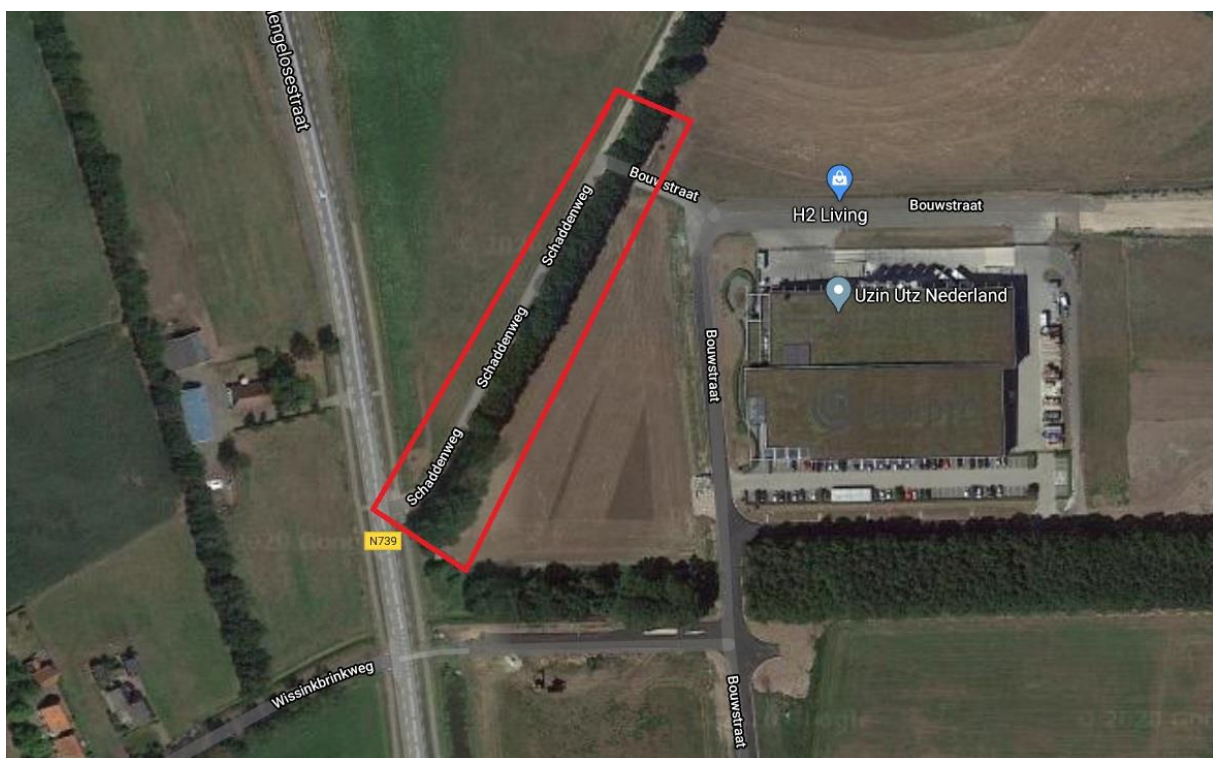
af te diepen zoutwinningslocatie H-11, foto 2 & 3 omgeving ten oosten van de N18 bij af te diepen zoutwinningslocatie H-09, foto 4 & 5, heideterrein ten oosten van de Veldsnijderweg, foto 6 heideterrein ten noorden van de Veldsnijderweg, foto 7, Boselement nabij het Altenavoetpad & foto 8 vispassage bij de Bolscherbeek.

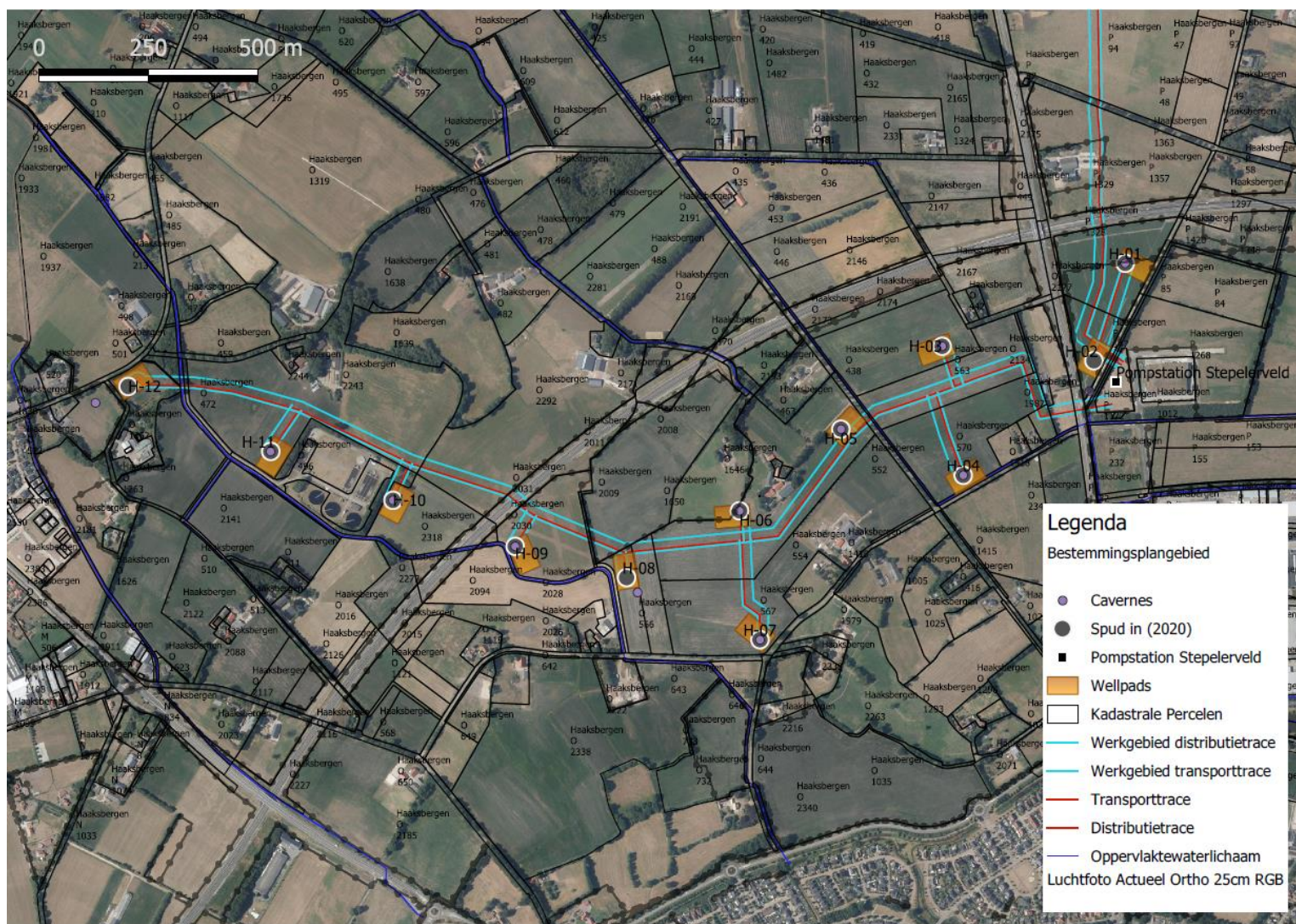
Afbeelding 3 & 4: Voorgenomen ontwikkeling transportleidingentracé tussen het nieuw te bouwen booster pompstation op het industrieterrein Stepelerveld en het bestaande pompstation nabij Beckum

Afbeelding 5: Locaties van de gestuurde boringen. Deze betreffen locaties waar het tracé weg, water en bomenrijen kruisen

Afbeelding 6: Detail locatie te verwijderen bomen, ten zuidoosten hiervan wordt het nieuwe boosterpompstation gerealiseerd. Als gevolg van de ontwikkeling wordt 25 meter van de betreffende beplanting gekapt.

Afbeelding 7: Voorgenomen ontwikkeling distributienetwerk

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag en alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt dan wel of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

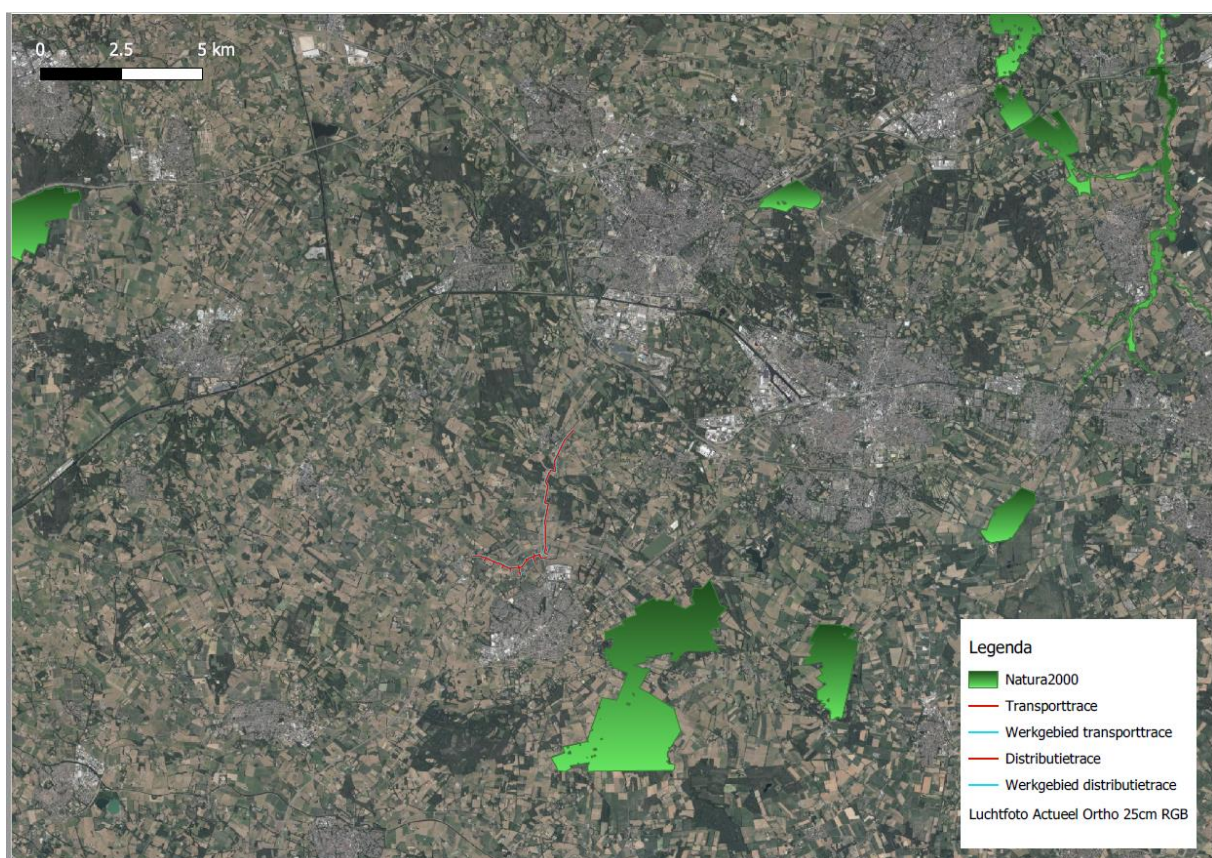
Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Op ongeveer 3 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen (zie afbeelding 8). De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten (niet stikstofgerelateerd) uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden met (wegen, houtwallen, bosjes en bebouwing) en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Een stikstofberekening met het programma AERIUS is uitgevoerd. De extra stikstofdepositie ten gevolge van de beoogde ontwikkeling leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden gelegen binnen het invloedsgebied van het project.

Afbeelding 8: Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het vellen van bomen of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de

gemeente na te vragen. In de gemeente Haaksbergen zijn deze vastgelegd in de APV. In bijlage 1 van deze APV is een kaart van de begrenzing “bebouwde kom Boswet” opgenomen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:

- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbepantingen;
 - bepantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid, zijnde een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbepante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied bomen gekapt die behoren tot een bomenrij of een bosperceel buiten de bebouwde kom. Dit betekent dat er een kapmelding dient te worden gedaan bij provincie Overijssel. Deze melding moet minimaal 6 weken vóór het vellen worden gedaan bij de provincie. De kapmelding dient vooral ter registratie van de herplantplicht. Elke velling waaruit een herplantplicht voortvloeit, moet worden gemeld. Binnen drie jaar nadat een houtopstand is geveld dient op de plaats van velling te worden herplant. Dit hoeft niet als er sprake is van een natuurlijke verjonging. Deze zogenaamde herbebossing dient op een bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden uitgevoerd.

Een bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting voldoet in elk geval aan de volgende eisen:

- a. De oppervlakte van de herplant is ten minste even groot als de geveld oppervlakte.
- b. De nieuwe houtopstand kan gelet op de bodemkwaliteit en de waterhuishouding ter plaatse uitgroeien tot een volwaardige en duurzame houtopstand.

- c. De nieuwe houtopstand kan binnen een periode van 5 tot 10 jaar een gesloten kronendak vormen.
- d. Het gebruik van sierheesters, tuinsoorten, en soorten die naar oordeel van Gedeputeerde Staten een gevaar vormen voor de natuurlijke biodiversiteit ter plaatse is niet toegestaan.
- e. Herplant binnen Natura 2000-gebieden vindt plaats op een wijze en met soorten die geen schade toebrengen aan de natuurlijke kenmerken en de instandhoudingsdoelstellingen als bedoeld in artikel 2.1 vierde lid van de Wet.
- f. De herbeplante houtopstand kan op termijn vergelijkbare ecologische en landschappelijke waarden vertegenwoordigen en dient derhalve kwalitatief en kwantitatief in redelijke verhouding te staan tot de gevelde of teniet gegane houtopstand.
- g. Indien sprake is van herbeplanting door natuurlijke verjonging wordt aan een bosbouwkundig verantwoorde herbebossing voldaan als de verjonging uit kan groeien tot een volwaardige houtopstand en deze houtopstand vergelijkbare ecologische en landschappelijke waarden kan vertegenwoordigen.

Een ontheffing voor het kappen van de bomen is ook een mogelijkheid, Dit kan als binnen 6 weken wordt gekapt, binnen 3 jaar niet wordt her-gepland of op een ander perceel wordt her-gepland. In de Omgevinsverordening van provincie Overijssel 2017 staan de exacte regels (http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Overijssel/602014/CVDR602014_5.htm). Ook dient er volgens de APV van gemeente Haaksbergen een kapvergunning te worden aangevraagd.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het westelijke deel van het distributieleidingentracé gaat niet door NNN-gebied (zie afbeelding 9). Het tracé van de transportleiding gaat deels door NNN-gebied, zowel door de natuur als door de zone ondernemen met natuur en water (zie afbeelding 10). Nadat afbeelding 10 is gemaakt, zijn enkele kleine wijzigingen in het tracé opgetreden. In afbeelding 11 zijn deze kleine wijzigingen van het tracé in beeld gebracht die van invloed zijn op het tracé door NNN-gebied. In hoofdstuk 6 zal verder ingegaan worden op de effecten van de ontwikkeling op het NNN-gebied.

Afbeelding 9.: Het distributieleidingentracé gaat niet door NNN-gebied heen. Bron: [Atlas van Overijssel](#)

Afbeelding 10: Het transportleidingentracé gaat door het NNN-gebied (groen gekleurd) en door de zone ondernemen in natuur en water buiten de NNN (groen geblokt) heen. Bron: [Atlas van Overijssel](#)

Afbeelding 11: Kleine wijziging van het tracé binnen het NNN-gebied. Links is locatie 1 en rechts locatie 2 refererend aan de locaties aangegeven op afbeelding 10.

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie;

- De Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) is geraadpleegd.
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door B. Haamberg uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 5 februari 2020 bij 7°C, onbewolkt tot zwaar bewolkt weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd. Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker Swarovski 10*42 EL.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

De soortenrijkdom in het plangebied is grotendeels afhankelijk van het aanwezige biotoop. Het overgrote deel van het plangebied kent een intensief, agrarisch grondgebruik. Op deze locaties zijn soorten van voedselrijke en verstoorte milieus algemeen, waaronder vogelmuur, gewone- en kluwenhoornbloem, grote brandnetel, vroegeling en gewone paardenbloem. De aangetroffen flora in de aanwezige boselementen is divers. Op locaties waar in het verleden heideterreintjes gelegen hebben (onder meer ter hoogte van de boselementen tussen Haaksbergen en Beckum, is op de nattere delen voornamelijk pijpenstrootje aanwezig. Plaatselijk heeft ook enige verrijking plaatsgevonden als gevolg van stikstofdepositie. Op deze locaties is ook gewone braam aanwezig.

De vegetatie van het perceel dat behoort tot het NNN is vermoedelijk een voormalig landbouwperceel dat uit productie is genomen. Tijdens het veldbezoek zijn op het perceel onder meer scherpe boterbloem, pitrus en gestreepte witbol vastgesteld. Het hoge aandeel pitrus in het terrein duidt mogelijk op de aanwezigheid van een fosfaat bank in de bodem door mestgiften in het verleden.

Goed ontwikkelde vegetaties zijn aanwezig buiten de (werk)grenzen van het plangebied in de heideterreintjes tussen Haaksbergen en Beckum. Hier zijn onder meer struikheide, dopheide, wilde gagel, borstelgras, moeraswolfsklauw en muizenoor vastgesteld. Deze soorten bevinden zich allen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (winter) lag dit ook niet in de verwachting. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde soorten flora aangetroffen. Gelet op het terreintype en gebruik, dat in de te ontgraven delen voornamelijk uit intensief landbouwkundig gebruikte percelen bestaat, zijn negatieve effecten op beschermde flora redelijkerwijs uit te sluiten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het onderzoeksgebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook franjestaart en baardvleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis en baardvleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten kunnen binnen het onderzoeksgebied worden uitgesloten omdat bebouwing in het plangebied ontbreekt. Potentieel geschikte verblijfplaatsen zijn wel in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig, ondermeer op aangrenzende erven. Tijdens het veldbezoek is beoordeeld of het onderzoeksgebied potentieel geschikt is als verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen. In verschillende bouselementen zijn oude bomen aanwezig. Het betreft hier locaties die buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden gelegen zijn, op enkele honderden meters van de werkzaamheden.

Tijdens het veldbezoek zijn in de te kappen bomen geen zichtbare holtes, of loshangende schors aangetroffen welke door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt kunnen worden.

Foerageergebied en vliegroutes

Het onderzoeksgebied is geschikt als foerageergebied. Het gaat hierbij voornamelijk om de randen langs de aanwezige landschaps- en bouselementen. Op deze locaties is vanwege de diversiteit aan bomen en de aanwezigheid van luwe zones geschikt foerageergebied aanwezig voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Daarnaast is het aannemelijk dat delen van de

aanwezige beplanting worden gebruikt als vliegroute voor verschillende soorten vleermuizen waaronder gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten kunnen worden uitgesloten. Deze zijn niet in het plangebied aanwezig. Ook de functionaliteit van deze verblijfplaatsen kan voldoende worden gegarandeerd, doordat de te kappen beplanting geen essentiële functie als vliegroute heeft ten aanzien van de bereikbaarheid van de verblijfplaatsen die in de bebouwing aanwezig zijn.

Verblijfplaatsen in te kappen beplanting kan eveneens redelijkerwijs worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn in de te kappen beplanting geen geschikte holtes of loszittende schors vastgesteld welke door boombewonende vleermuizen als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Potentieel geschikte verblijfplaatsen in bomen buiten de invloedssfeer blijven behouden.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling neemt de kwaliteit van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen licht af. Dit wordt met name veroorzaakt door de kap van beplanting langs enkele delen van het onderzoeksgebied. Dit heeft geen impact op de functionele leefomgeving, omdat de betreffende stukken slechts een zeer klein deel onderdeel uitmaken van het totale areaal aan geschikt foerageergebied. Bovendien neemt de randlengte aan beplanting die doorgaans door vleermuizen wordt gebruikt om te foerageren niet af.

Ter plaatse van de nieuwe zoutwinningslocaties worden per locatie 1 put geboord gedurende 3 weken. Hierbij wordt 3 weken lang de locatie verlicht. Dit geeft een lichtverstoring op foeragerende vleermuizen. De verlichting is naar binnen gericht om uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen. Foeragerende vleermuizen worden iets verstoord door licht op de boorlocatie. Deze verstoring kan geen significante negatief effect hebben, aangezien er voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is. De staat van instandhouding van de vleermuizen worden niet beïnvloed door deze tijdelijk verlichting. De omgeving is kleinschalig met veel lijnvormige elementen in het landschap, waarlangs de vleermuizen kunnen foerageren. Daarbij blijft de Bolscherbeek die zuidelijk van de boorlocaties ligt onbelicht, zodat hierboven/ hierlangs de vleermuizen kunnen blijven foerageren.

Om de negatieve effecten op foerageergebied zoveel mogelijk te beperken, dienen de werkzaamheden, (behalve het boren van de putten), in de kwetsbare voortplantingsperiode voor vleermuizen, welke duurt van april – juli en werkzaamheden, overdag uit te voeren. Daarnaast dient geen extra verlichting te worden geplaatst. Indien verlichting nodig is, zoals bij de boorputten en tijdens de operationele fase worden de maatregelen genoemd in het kader- verlichting geadviseerd.

Ten aanzien van vliegroutes worden negatieve effecten uitgesloten. Indien aanwezig, blijven deze behouden. Op locaties waar de beplanting wordt gekapt zijn geen onderbroken structuren aanwezig of er wordt zodanig gekapt dat de randlengte aan bos niet verder afneemt waardoor er gaten van > 50 meter ontstaan.

Conclusie: nader onderzoek naar vleermuizen is niet noodzakelijk. Indien genoemde aandachtspunten in acht worden genomen, is het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

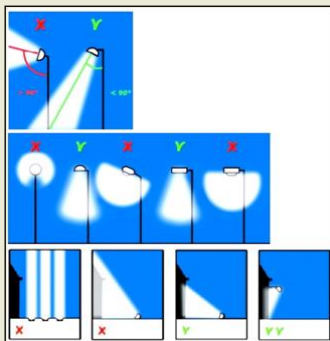
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foeragegebied afzien.

Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van de aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder meer de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maakt een aantal van deze soorten van het plangebied gebruik als migratieroute. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime “andere soorten”. In de provincie Overijssel is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Tevens kunnen in- of rondom het onderzoeksgebied nog een aantal grondgebonden zoogdieren voorkomen waaronder eekhoorn, steenmarter, kleine marterachtigen, egel en mogelijk das en boommarter. Overige zwaardere beschermde soorten waaronder otter en bever kunnen op basis van bekende verspreiding en de ongeschiktheid van het plangebied voor deze soorten worden uitgesloten. Verblijfplaatsen van deze soorten

zijn tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Het plangebied maakt derhalve naar verwachting (voor een klein deel) onderdeel uit het leefgebied van deze soorten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Voor de soorten waarvoor geen vrijstelling is opgesteld, waaronder egel, eekhoorn, steenmarter en mogelijk boommarter en das geldt dat ter hoogte van de werkzaamheden geen verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied voor de soorten zijn vastgesteld. Doordat de ontwikkeling voor het overgrote deel op bestaande landbouwgronden wordt gerealiseerd die intensief worden bewerkt, leidt dit niet tot een afname van de geschiktheid als foerageergebied voor de betreffende soorten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen broedvogels, vogels met beschermd functioneel leefgebied en vogels met jaarrond beschermde nesten.

Broedvogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; merel, koolmees, pimpelmees. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

Vogels met jaarrond beschermd functioneel leefgebied

Vogelsoorten behorend tot deze categorie betreffen soorten waarvan de functionele leefomgeving het gehele jaar is beschermd. Van deze groep vogels zijn in het onderzoeksgebied verschillende soorten aangetroffen. Het gaat hierbij om onder meer grote bonte specht, kleine bonte specht, boomklever en boomkruiper. De functionele leefomgeving van deze soorten bestaat uit bosclementen die verspreidt binnen en net buiten het onderzoeksgebied liggen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen in het onderzoeksgebied en de ruimere omgeving verschillende soorten voorkomen /worden aangetroffen waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd is. Het gaat hierbij onder meer om buizerd, sperwer, havik, steenuil, kerkuil en mogelijk wespandief, ransuil en boomvalk. Alle soorten broeden in bomen, op steenuil en kerkuil na die doorgaans gebruik maken van geplaatste nestkasten. Tijdens het veldbezoek zijn in de te kappen beplanting of beplanting grenzend aan het tracé bomen en aangrenzende beplanting geen potentiële verblijfplaatsen van deze soorten aangetroffen. Aangenomen mag worden dat het onderzoeksgebied onderdeel uit maakt van het foerageergebied van deze soorten.

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Deze verbodsbepalingen worden kunnen in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Vogels met jaarrond beschermd functioneel leefgebied

Negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op vogels met een jaarrond beschermd functionele leefomgeving kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten. Voorgenomen werkzaamheden leiden tot de kap van enige beplanting. Deze maakt echter voor een zeer klein deel uit van de leefomgeving van de betreffende soorten waardoor een significant deel blijft behouden en de functie niet (tijdelijk) verloren gaat. Bovendien worden nieuwe bomen aangeplant waardoor geen sprake is van areaalafname van de leefomgeving.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Buizerd, sperwer, kerkuil, steenuil, havik, boomvalk, wespendif en ransuil behoren tot deze bescherming. Verblijfplaatsen van deze soorten zijn ter hoogte van de werkzaamheden niet vastgesteld. In de te kappen beplanting is geen potentiële nestgelegenheid vastgesteld. Het werkterrein waarbinnen de open ontgraving plaatsvindt maakt slechts voor een klein deel onderdeel uit van het territorium van deze soorten waardoor de huidige functie niet (tijdelijk) verloren gaat. Negatieve effecten op essentieel foerageergebied zijn derhalve ook uit te sluiten.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels. De te vellen bomen dienen buiten de kwetsbare broedperiode, welke globaal loopt van 15 maart – 15 juli te worden gekapt. Geadviseerd wordt om dit voorafgaand aan de feitelijke graafwerkzaamheden uit te voeren. Als optimale periode voor de kap van de bomen kan de periode november – februari worden aangehouden. Graafwerkzaamheden in het broedseizoen zijn mogelijk mits voorafgaand aan deze werkzaamheden is geconstateerd dat in de te ontgraven gebieden geen broedende vogels aanwezig zijn.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Geschikt leefgebied voor reptielen ontbreekt binnen het onderzoeksgebied maar is wel in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied/ werkterrein op verschillende heideterreinen aanwezig. De NDFF vermeldt het voorkomen van de levendbarende hagedis op een heideterrein op enkele honderden meters afstand van het onderzoeksgebied. Gelet op het huidige grondgebruik in het onderzoeksgebied is dit gebied ongeschikt als leefgebied voor de levendbarende hagedis. De soort kan binnen het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Overige soorten als kunnen op basis van biotoopvoorkeur en bekende verspreidingsgegevens worden uitgesloten in het onderzoeksgebied.

Effecten en ontheffing

Op basis van de aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aan de orde omdat het plangebied (bestaande uit intensieve graslanden en eenvormig bos) en de directe omgeving ongeschikt is als leefgebied voor de soort. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Daarnaast is in het NNN begrensde gebied een poel aanwezig, welke door de bovengenoemde soorten gebruikt kan worden als voortplantingsbiotoop. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime “andere soorten”. In de provincie Overijssel is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

De NDFF vermeldt het voorkomen van de heikikker, op enkele honderden meters van het onderzoeksgebied. Hier zijn circa 10 jaar geleden tot 250 roepende dieren vastgesteld (NDFF, ecogrid). Het voortplantingsbiotoop van de heikikker op de pleistocene zandgronden bestaat uit hoogveen en vennetjes. Als landbiotoop worden onder meer heide en boselementen met een goed vergraafbare strooisellaag gebruikt. In het onderzoeksgebied ontbreekt zowel geschikt voortplantingswater, als een goed vergraafbare strooisellaag. Het gebied waarbinnen gewerkt gaat worden kan als ongeschikt leefgebied voor de soort worden beschouwd. Overige beschermde soorten waaronder kamsalamander en boomkikker kunnen op basis van bekende verspreiding worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep heeft naar verwachting geen impact op amfibieën. De heikikker komt naar verwachting in de nabijheid van het onderzoeksgebied, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden voor. Negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op de functionele leefomgeving van de heikikker alsmede op individuen van deze soort kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten. In de nabijheid van het ven waarin de kikkers voorkomen worden de graafwerkzaamheden uitgevoerd in intensief beheerde agrarische percelen dat ongeschikt leefgebied vormt voor de soort.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het onderzoeksgebied zijn slechts beperkt watervoerende elementen aanwezig. De Bolscherbeek en de Hagmolenbeek maken onderdeel uit van het onderzoeksgebied. Hierin komen naar verwachting een aantal algemene soorten voor waaronder driedoornige stekelbaars, blankvoorn, ruisvoorn, zeelt, snoek en baars. Van de beschermde soorten kan de paling mogelijk in deze wateren voorkomen, dit is echter niet waarschijnlijk onder meer door de goede waterkwaliteit van de betreffende watergangen en het gegeven dat de soort sinds

de jaren 90 zeer sterk achteruit is gegaan. Voor overige beschermde soorten ligt het onderzoeksgebied buiten bekend verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Negatieve effecten op beschermde vissoorten zijn redelijkerwijs uit te sluiten. Tijdens de werkzaamheden wordt de Bolscherbeek gekruist door het gebruik van een zinker. Door het plaatsen van de zinker wordt de morfologische werking van de beek niet aangetast, het water kan als zodanig blijven stromen. Mogelijk treedt wel enige verstoring op als gevolg van trillingen die worden veroorzaakt door de gestuurde boring. De effecten worden echter verwaarloosbaar geacht.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Rondom het onderzoeksgebied is het voorkomen bekend van de grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder (NDFF, ecogrid & eigen bevindingen). De grote weerschijnvlinder is gebonden aan vochtige bossen waarin de waardplant (met name boswilg) groeit. Dergelijke boselementen zijn ten oosten van het onderzoeksgebied beperkt aanwezig. De kleine ijsvogelvlinder is gebonden aan vochtige bossen met wilde kamperfoelie. Dit is voornamelijk aanwezig in de boselementen ten oosten van het onderzoeksgebied. De dichtstbijzijnde vliegplaatsen bevinden zich in een elzenbroekbos, op circa 300 meter van het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied ontbreekt geschikt biotoop voor de soort. Ook voor andere beschermde soorten ongewervelden ontbreekt geschikt biotoop als goed ontwikkelde water- en oevervegetatie en ligt het onderzoeksgebied buiten bekend verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

5.8 Eindconclusie soorten

In het onderzoeksgebied komen een aantal beschermde soorten voor. Het gaat hierbij onder meer om vleermuizen, broedvogels, vogels met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen en grondgebonden zoogdieren. Essentiële functies als verblijfplaatsen van deze soorten zijn ter hoogte van de werkzaamheden niet vastgesteld. Om negatieve effecten op de functionele leefomgeving van de voorkomende soorten te beperken, is het noodzakelijk de opgaande beplanting buiten de broedperiode te verwijderen de periode loopt globaal van half maart tot half juli. Om de impact van de kap van opgaande beplanting tot een minimum te beperken wordt geadviseerd deze in de periode november – februari te verwijderen. Om negatieve effecten op nachttactieve soorten te beperken is het daarnaast noodzakelijk de werkzaamheden overdag uit te voeren. De

optimale periode voor het uitvoeren van de graafwerkzaamheden ligt tussen begin september en februari. Gedurende deze periode wordt verstoring van omringende terreinen tot een minimum beperkt, terwijl in de te ontgraven gebieden de natuurwaarden minimaal zijn. graafwerkzaamheden binnen het broedseizoen zijn ook mogelijk, mits de voorbereidende werkzaamheden (kappen van beplanting en het verwijderen van bijvoorbeeld ruigte in een houtwal) buiten de broedperiode worden uitgevoerd. Bij het afdiepen van de nieuwe zoutboringen dienen stobalen te worden geplaatst zodat lichtverstoring tot een minimum wordt beperkt. Indien de werkzaamheden onder deze voorwaarden worden uitgevoerd, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

6 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met hoge natuurwaarden. Het NNN heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). Hiermee wordt bijgedragen aan (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De realisatie van natuurdoelen gaat zo veel mogelijk samen met het versterken van de landbouw, de regionale economie en de wateropgaven. De NNN-begrenzing van Overijssel is als verordening opgenomen in de Overijsselse Omgevingsverordening Op 13 november 2019 hebben Provinciale Staten van Overijssel een geactualiseerde Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld. (PS/2019/66117) (Provincie Overijssel, 2019).

6.1 Natuurdoelen en -kwaliteit

De provincie Overijssel is onderverdeeld in regio's. In deze regio's liggen verschillende deelgebieden die zijn aangewezen tot gebieden die behoren bij het Natuurnetwerk Nederland. Voor elk deelgebied is een beschrijving van de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het NNN. Het plangebied van het transportleidingentracé ligt in de regio Netwerkstad Twente. Een deel van dit tracé ligt in het NNN in het deelgebied Twickel (zie afbeelding 10).

In hoofdlijnen wordt in dit deelgebied naar de ontwikkeling van de volgende typen natuur gestreefd:

- Versterking van de natuurwaarden op landgoederen, vooral in de vorm van halfnatuurlijk en nat schraalgrasland, herstel van het kleinschalig cultuurlandschap met een afwisseling van bossen, halfnatuurlijke graslanden, essen, heide, en natuurlijke beken;
- Vergroting en hydrologisch herstel van natte heide- en veengebieden;
- Ontwikkeling van een aantal natte natuurgebieden in de kwelgebieden aan de voet van de Sallandse heuvelrug. Bij de begrenzing hiervan is een watersysteembenadering toegepast. Gestreefd wordt naar waterhuishoudkundig duurzaam te ontwikkelen gebieden;
- Herstel van het natuurlijke karakter van beken en beekdalen;
- Behoud en versterking van de landschappelijke en natuurwaarden van het kleinschalig cultuurlandschap.

Om de natuurdoelen te kunnen sturen zijn beheertypen aangewezen.

Naast het NNN-gebied zijn ook leefgebieden/ zoekgebieden onderscheiden in de zone ondernemen met natuur en water:

- open grasland
- open akker
- droge dooradering
- categorie water

Deze gebieden zijn onderscheiden om de gewenste ecologische effectiviteit te bereiken. Hierbij streeft de provincie voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer naar het behoud van een aantal soorten die van internationaal belang zijn.

Daarbij bestaat het leefgebied droge dooradering op hoofdlijnen uit percelen rondom het NNN (een bufferzone van 500 meter rondom het NNN) of liggen de in het Natuurbeheerplan opgenomen verbindingzones en specifieke leefgebieden. Het leefgebied van de droge dooradering versterkt hierdoor de doelen van het NNN.

6.1.1 Toetsing van de doelen

Bij de toetsing van de ontwikkeling zijn drie onderdelen van belang; kwaliteit, kwantiteit en samenhang. Kwaliteit gaat over het 'type' natuur (natuurtypen en beheertypen). Kwantiteit gaat over de oppervlakte, en samenhang gaat over versnippering van gebieden. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke waarden en kenmerken voor het plangebied moeten worden gespecificeerd. De wezenlijke waarden en kenmerken zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Wezenlijke waarden en kenmerken dienen door het bevoegd gezag te worden bepaald. Globaal zijn er enkele doelstellingen voor de totale NNN aangegeven:

- Het realiseren van een samenhangend netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden;
- het behoud, herstel en de ontwikkeling van ecosystemen, inclusief de bijbehorende soorten;
- het focussen op nationaal en/of internationaal belangrijke soorten;
- het duurzaam behouden van ecosystemen: zorg dragen voor de randvoorwaarden voor behoud: de juiste bodem-, water- en beheercondities.

Vanuit de toelichting in de Omgevingsverordening beschouwt de provincie een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande natuur-, bossen landschapselementen en gebieden die zijn aangewezen voor nieuwe natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in Verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de verschillende leefgebieden in delen van het NNN.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor volgens de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneen geslotenheid).
- Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting.
- Een toename van de verstoring door licht. Dat betekent dat het plaatsen van nieuwe lichtbronnen zoveel mogelijk voorkomen moet worden en de uitstraling naar de omgeving zo veel mogelijk moet worden beperkt.

6.1.2 Beschrijving aanwezige natuurdoelen

Het transportleidingensysteem gaat zowel door het NNN (over 38 meter) als de zone 'ondernemen met natuur en water', gelegen buiten het NNN (over 1.595 meter door leefgebied droge dooradering), zie hiertoe afbeelding 10. Hierbij ligt het plangebied in de NNN in het deelgebied Twickel, waarvoor enkele kenmerken en waarden zijn aangewezen. Deze zijn beschreven in het Natuurbeheerplan van provincie Overijssel 2019 en hieronder volgt een samenvatting.

Deelgebied Twickel

Het landgoed Twickel omvat oude boskernen (bijv. Elbertsbosch, Groot Avest), jonger spontaan dan wel aangeplant bos op voormalige heide, diverse beekdalen zoals dat van de Azelerbeek en Oelerbeek, een groot aantal in oppervlak sterk variërende heidevelden en schraallanden. De oude boskernen behoren tot het wintereiken-beukenbos en zijn vaak rijk aan hulst. In de beekdalen komt het vogelkers-essenbos voor met wilde kardinaalsmuts, boskortsteel en ijle zegge. Verspreid in het hele gebied komen afhankelijk van waterhuishouding en beschikbaarheid van nutriënten verschillende typen broekbos voor (elzenbroekbos, elzenberkenbroek en berkenbroek). In het gebied komen meerdere typen houtwallen voor, vaak met soorten uit bossen en bosranden (dolle kervel, hengel). Op de heide is vaak naaldhout (grove den) aangeplant. Negentig procent van het nog bestaande oppervlak heide is vochtige heide, die vaak behoort tot het natte, veenmosrijke type. Op het landgoed is de afgelopen 20 jaar veel heide geplagd wat geleid heeft tot ontstaan van een grote oppervlakte snavelbies kleine zonnedaauw vegetaties. In de heide liggen verspreid zowel zure als ook zwakgebufferde vennen met een eigen unieke flora en fauna. Het mooiste voorbeeld hiervan met een overgang naar kalkmoeras wordt gevonden in het Boddenbroek. Rondom de Deldener Esch vinden we veldrushooiland met kruipend zenegroen en sterzegge. In het Völgerveld is met succes broekbos omgezet in soortenrijk blauwgrasland met blonde zegge, bleke zegge en armbloemige waterbies. Het landgoed Twickel is een belangrijk leefgebied voor bosvogels, waaronder middelste bonte specht, kleine bonte specht en zwarte specht. Diverse bijzondere vlindersoorten komen voor zoals het bont dikkopje, heideblauwtje, kleine ijsvogelvinder en grote weerschijnvlinder.

Het Deldenerbroek is een voormalig heideontginningslandschap met veel variatie in terreintypen. Op de hoge delen een karakteristiek, kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, met houtwallen en bosjes aanwezig. Het centrale deel van het gebied (Demmersblok) is van oudsher omgeven door een houtwal. De lagere terreindelen zijn rijk aan kalkrijke kwel uit de diepe ondergrond. Het Hagmolenbeekdal begrensd het gebied aan de noordoostzijde.

Streefbeeld Twickel

Op het landgoed Twickel werd in 2013 een groot deel van het dal van de Hagmolenbeek en een deel van de Azelerbeek hersteld. Omvorming van de huidige onnatuurlijke beeksystemen naar meer natuurlijke beeksystemen met bijbehorende inrichting, gebruik en natuurwaarden, in combinatie met waterretentie. In de beekdalen worden afwisselend nat schraalland (N10.01), kruiden en faunarijke grasland (N12.02), rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01) ontwikkeld. Na afronding hiervan is er geen uitbreidingsdoelstelling voor het NNN meer in dit gebied. In het Deldenerbroek wordt in samenhang met de Hagmolenbeek een groot natuurgebied ontwikkeld met een afwisseling van vochtige heide (N06.04), nat schraalland (N10.01), kruiden en faunarijke grasland (N12.02) en rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01).

Droge dooradering

Het leefgebied droge dooradering bestaat uit netwerken van lijnvormige landschapselementen. Deze netwerken bestaan uit een breed scala aan (al of niet hoog opgaande) landschapselementen met uiteenlopende lengte-, breedte- en hoogtedimensies. Het gaat om elzensingels, houtwallen, heggen en hagen, lanen, hoogstamboomgaarden, (hakhout)bosjes, struwelen, kaden en dijken, tuunwallen, bloemrijke (perceel)randen, ruigtezomen, overhoekjes, bermen van wegen en paden en steilrandjes. Kleine geïsoleerde wateren (poelen) die verspreid in deze gebieden voorkomen worden ook gerekend tot de 'droge dooradering'. Er is hier dus sprake van een overlap met natte dooradering.

Droge dooradering in Overijssel komt grotendeels overeen met het kleinschalige cultuurlandschap. Het is voor het bevorderen van soorten van het leefgebied droge dooradering belangrijk om bomen, struwelen en ruigte/randten te creëren en/of in stand te houden door periodiek onderhoud uit te voeren. Ook het beheer van perceelranden (met name die aan de zuidkant gelegen en) grenzend aan de dooradering kan van groot belang zijn voor deze soorten. Een kruidenrijke rand of ruigte langs een landschapselement komt bijvoorbeeld de vegetatieheterogeniteit ten goede en voor veel soorten daarmee foerageer- en voortplantingsgeschiktheid.

Wanneer elementen in zodanige hoeveelheid, kwaliteit en samenhang voorkomen dat ze van vele soorten vitale (of bron-)populaties herbergen, spreken we van kerngebieden.

Kenmerkende vogelsoorten van de droge dooradering zijn zowel soorten die in deze elementen broeden (zoals patrijs, geelgors, grauwe klauwier, zomertortel en braamsluiper), als soorten die tijdens de trek of verwintering afhankelijk zijn van deze elementen omdat er tal van voedselbronnen aanwezig zijn in de vorm van eetbare vruchten en zaden. Vleermuizen gebruiken de droge dooradering als oriëntatie tijdens verplaatsingen tussen rust- en foerageergebied. Voor het voorkomen van amfibieën (kikkers, salamanders en paddensoorten) is de aanwezigheid van poelen van groot belang. De belangrijkste soorten die voorkomen in het leefgebied droge dooradering, waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft en waarvan het voorkomen door agrarisch natuurbeheer positief kan worden beïnvloed, zijn patrijs, grauwe klauwier, korhoen, geelgors, kneu, gekraagde roodstaart, grote lijster, ransuil, spotvogel, ringmus, steenuil, groene specht, torenvalk, das, meervleermuis, vliegend hert, poelkikker, kamsalamander, boomkikker, knoflookpad en rugstreeppad.

Criteria droge dooradering

De hierna volgende ecologische kwaliteitscriteria beschrijven de gewenste kwaliteit die de provincie nastreeft in dit leefgebied en zijn richtinggevend bij de uitwerking van de gebiedsaanvragen door de collectieven.

Richtlijnen landschapselementen (incl. randen en ruigten):

- Creëren van een samenhangend netwerk voor landschapselementen (incl. randen/ruigten en botanisch beheer). De verschillende landschapselementen moeten leiden tot een samenhangend netwerk van droge dooradering. Daarbij kunnen bestaande natuur en agrarisch natuurbeheer elkaar versterken. Onderdelen binnen het gebied worden zoveel mogelijk met elkaar verbonden.
- Randen/ruigten en landschapselementen worden zodanig beheerd dat er kruidenrijke zoom- en mantelvegetaties ontstaan, c.q. in stand blijven. De opgaande beplantingen, randen/ruigten en andere landschapselementen vormen op den duur een aaneengesloten infrastructuur. Beheereenheden sluiten waar mogelijk aan op natuurgebieden.
- Nieuwe contracten voor houtwallen en singels zijn alleen mogelijk in combinatie met randen/zoombeheer, zoveel mogelijk op de zongeëxponeerde zijde en nooit op de noordkant.
- Nieuwe botanische beheercontracten zijn alleen mogelijk als randenbeheer en op kleine kansrijke percelen van maximaal ca 0,5 ha in combinatie met de aanleg van poelen en/of plasdras oevers, of aanleg van houtwallen.
- Lopende contracten botanisch beheer die volgens een nulmeting van Ecogroen in opdracht van provincie Overijssel goed scoren, mogen worden verlengd. Lopende contracten in de categorieën beperkte waarde en matige waarde zitten, mogen alleen worden verlengd als er kwaliteitsverbetering wordt afgesproken met de eigenaar. Deze kwaliteitsverbetering kan bestaan uit beheermaatregelen (b.v. vroeger en vaker maaien) of inrichtingsmaatregelen (aanleg houtwal, poel of natuurvriendelijke oever). Als eigenaren hier niet toe bereid zijn worden de contracten niet verlengd en kan eventueel overgestapt worden op een nieuw contract onder de hierboven geformuleerde criteria.

Richtlijnen voor poelen:

- minimaal 1 van de doelsoorten is recent (maximaal 2 jaar geleden) vastgesteld in het gebied óf de biotoopomstandigheden zijn optimaal aanwezig voor minimaal één van de doelsoorten én er zijn bronpopulaties van die soort aanwezig op een voor de betreffende soort te overbruggen afstand.
- de poel heeft een omvang die groot genoeg is om het leefgebied te vormen voor een substantieel aantal individuen van de betreffende soort(en). De poel ligt – indien nodig vanuit de doelsoort - op een voor de betreffende soort(en) te overbruggen afstand van andere poelen met die doelsoorten.

Streefdoelen poelen:

- de potentieel aanwezige soorten komen na verloop van tijd duurzaam voor in het gebied.

- in het gebied ligt een dermate goed verbonden netwerk, conform de Ecologische verbindingzones in Overijssel, van poelen met subpopulaties dat er sprake is van duurzame metapopulatie(s) van de betreffende soort(en). De soorten kunnen – indien nodig voor de soort - dankzij aanpassingen in inrichting van het gebied vrij migreren binnen het netwerk en naar daarbuiten.

6.2 Beschrijving wezenlijke kenmerken en waarden

Het transportleidingensysteem gaat 38 meter door het NNN en 1.595 meter door de zone ondernemen met natuur en water buiten het NNN, door het leefgebied droge dooradering. In tabel 1 wordt beschreven door welke beheertypen het tracé gaat.

Beheertype nummer	Beschrijving beheertype	Lengte in meters	Breedte tracé in meters
-	Droge dooradering	1.595	27,5 - 30 meter + gestuurde boring
N16.03	droog bos met productie	13 (8 +5)	27,5 - 30 meter + gestuurde boring
N04.02	Zoete plas	7	Gestuurde boring
N05.01	Moeras	18	Gestuurde boring

Areaal, huidige en potentiële waarden

Het tracé gaat door diverse beheertype en landschapselementen heen. Hieronder volgt een omschrijving van het areaal van deze elementen of beheertypen.

- N04.02 zoete plas: dit betreft de Hagmolenbeek die ter plekken een breedte van bijna 6 meter heeft. De beek ontspringt in Duitsland, het eerste deel wordt Hegebeek genoemd en komt 25 kilometer verder in het westen uit in het Twentekanaal (kanaal Zutphen – Enschede).
- N05.01: Het moeras is een strook aan weerszijden van de Hagmolenbeek. Op de plaats van het tracé is deze alleen aan de noordzijde aanwezig. De lengte is maximaal 500 meter en de maximale breedte is 60 meter.
- N16.03 droog bos met productie: Het tracé gaat door 2 stroken N16.03. Het noordelijkste strookje is in werkelijkheid geen bos. Op de kaart is hier dwars over het weiland een strook bos ingetekend, maar in werkelijkheid is dit weiland. Het zuidelijkste is een smalle strook van circa 5 meter breed bos langs de Deelweg. Dit is een uitloper van het oostelijk gelegen bos. Het tracé kruist dit bos door middel van een gestuurde boring.

Kwaliteit, huidig en potentiële waarden

De kwaliteit van de aanwezige beheertypen ter plekke van het tracé is als volgt:

- N04.02 Hagmolenbeek: De Hagmolenbeek wordt door het waterschap gezien als een beek met een hoge ecologische ambitie. Waterkwaliteit is in orde.
- N05.01 moeras aan noordzijde van de beek: De kwaliteit van dit beheertype is middelmatig.
- N16.03 Droog bos met productie: De noordelijke strook van 8 meter is op de kaart aangewezen als bos, maar in werkelijkheid is dit geen bos maar weiland. De zuidelijk gelegen strook van 5 meter breed is een uitloper van het oostelijk gelegen bos. Kwalitatief weinig van waarde.
- De droge dooradering is gelegen rondom de verschillende beheertypen. Dit maakt dat een samenhangend netwerk van landschapselementen wordt gecreëerd. De kwaliteit is daarmee in orde.

Samenhang

De droge dooradering, de bufferzone rondom het NNN-gebied zorgt ervoor dat de verschillende gebieden met natuur met elkaar worden verbonden. Dit maakt dat de doelsoorten gemakkelijker kunnen migreren van het ene naar het andere gebied. Deelgebied Twickel en de bufferzone zorgt voor een samenhang van de

verschillende landschapselementen, het bos, moeras, de beek en het kruiden- en faunarijkgasland. Dit maakt dit gebied heel divers en kleinschalig, maar wel verbonden met elkaar.

6.3 Effecten op de aanwezige waarden

Het uitgangspunt van het NNN is dat er geen nettoverlies aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang mag plaatsvinden. Deze drie kenmerken zijn landelijk aangegeven bij de beschrijving van de kwaliteit van NNN-gebieden (Spelregels EHS, 2007). Op basis van deze drie aspecten wordt een beschrijving gegeven van het effect van de ontwikkeling op deze waarden.

Door middel van een open ontgraving en 2 gestuurde boringen binnen het NNN-gebied worden de transportleidingen aangelegd. Door deze aanleg wordt het gebied met bestemming natuur en de zone 'ondernemen met natuur en water' verstoord. Onderstaand worden effecten van deze ontwikkelingen omschreven op het areaal, kwaliteit en samenhang van het NNN en van de zone ondernemen met natuur.

Areaal bij open ontgraving

De transportleiding wordt doormiddel van een open ontgraving aangelegd, waarbij een sleuf wordt gemaakt met aan beide zijden een werkstrook. De totale werkbreedte is 27,5-30 meter. Deze sleuf wordt weer aangevuld met de uitgekomen grond op een dusdanig wijze zodat de ontgraven grondlagen weer op de oorspronkelijke diepte komt te liggen. De grond komt weer ten goede aan de natuur. *Er is tijdelijk een verlies van areaal van zowel natuur als leefgebied droge dooradering. Daar waar het tracé de houtwal kruist langs de Deelweg of de Hagmolenbeek kruist, wordt een gestuurde boring uitgevoerd. Hierdoor is kap of drooglegging niet noodzakelijk en is er geen sprake van areaalverlies.*

Areaal bij gestuurde boring

Bij een gestuurde boring is er op een kleiner areaal sprake van een tijdelijke verstoring. Op de plaats van de opstelplaatsen van de boring is er beschadiging van de bodem en daarmee de vegetatie. Dit betreft gebieden die buiten NNN-gebied liggen en in gebied dat behoort tot de droge dooradering. Omdat dit minder kwetsbare locaties betreffen, is het areaal na de boring weer geheel geschikt voor de huidige functies (natuur of landbouw). *Met de werkzaamheden is daardoor geen sprake van areaal verlies door de gestuurde boringen.*

Kwaliteit bij open ontgraving

Het grootste deel van de transportleiding wordt door middel van een open ontgraving aangelegd. Dit betekent dat de bovenste laag tijdelijk wordt ontgraven. Nadat de leiding is aangelegd wordt de sleuf weer dichtgemaakt. De bodem en de begroeiing worden weer hersteld. Door deze korte tijdelijke verstoring en doordat de kwaliteit van het NNN gebied niet hoogwaardig is, zal de aanwezige kwaliteit snel weer zijn hersteld tot hetgeen wat er was. *Er is daarmee geen sprake van kwaliteit verlies van het NNN door de open ontgraving.*

Kwaliteit bij gestuurde boring

Doordat bij een gestuurde boring maar een klein oppervlakte wordt beschadigd, wordt de kwaliteit voor maar een klein deel nadelig beïnvloed. De plaatsen van de boringen hebben geen hoogwaardige natuurwaarde, waardoor de kwaliteit na de boring ook snel weer is hersteld. Door de gestuurde boringen worden hoogwaardige natuurwaarden gespaard, zoals de Hagmolenbeek, het moeras en de houtwal aan de Deelweg. *Er is daarmee geen sprake van kwaliteit verlies van het NNN door de gestuurde boring.*

Samenhang bij open ontgraving

Bij een open ontgraving wordt de natuur tijdelijk versnipperd, waardoor verstoring is van de samenhang. Na de aanleg wordt de bovengrond en daarmee de beheertypen en leefgebieden weer hersteld en is er geen sprake meer van versnippering. *Negatieve effecten op de samenhang zijn daardoor tijdelijk.*

Samenhang bij gestuurde boring

Bij een gestuurde boring is er geen sprake van een versnippering van het gebied, de leefgebieden en de beheertypen. Deze blijven tijdens de aanleg van de leiding behouden.

6.4 Eindconclusie NNN

De transportleiding wordt over 38 meter door NNN gebied en 1.595 meter door zone 'ondernemen met natuur en water' gelegd. Doordat met het aanleggen van de transportleiding door middel van een open ontgraving wordt naderhand de bodem en de vegetatie weer hersteld. Hierdoor is geen sprake van verlies aan areaal, verlies aan kwaliteit en geen verlies aan samenhang. In het NNN-gebied worden geen bomen gekapt. Daar waar het tracé een houtwal doorkruist wordt de leiding aangelegd door een gestuurde boring.

Het gebied dat behoort tot de droge dooradering blijft, doordat de vegetatie hersteld na aanleg van de leiding, zorgen voor een samenhangend netwerk van landschapselementen. De kwaliteit van het natuurstype droge dooradering blijft goed.

Bij aanleg van de transportleiding door middel van een gestuurde boring zijn negatieve effecten op de kenmerkende waarden afwezig. De hogere natuurwaarde van de Hagmolenbeek, het moeras en de houtwal aan de Deelweg worden hierdoor bespaard.

7 Conclusie

Op basis van deze quickscan worden de onderstaande samenvattende conclusies getrokken.

7.1 Bescherming soorten

In het onderzoeksgebied komen een aantal beschermde soorten voor. Het gaat hierbij onder meer om vleermuizen, broedvogels, vogels met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen en grondgebonden zoogdieren. Essentiële functies als verblijfplaatsen van deze soorten zijn ter hoogte van de werkzaamheden niet vastgesteld. Om negatieve effecten op de functionele leefomgeving van de voorkomende soorten te beperken, is het noodzakelijk de opgaande beplanting buiten de broedperiode te verwijderen de periode loopt globaal van half maart tot half juli. Om de impact van de kap van opgaande beplanting tot een minimum te beperken wordt geadviseerd deze in de periode november – februari te verwijderen. Om negatieve effecten op nachttactieve soorten te beperken is het daarnaast noodzakelijk de werkzaamheden overdag uit te voeren. De optimale periode voor het uitvoeren van de graafwerkzaamheden ligt tussen begin september en februari. Gedurende deze periode wordt verstoring van omringende terreinen tot een minimum beperkt, terwijl in de te ontgraven gebieden de natuurwaarden minimaal zijn. Graafwerkzaamheden binnen het broedseizoen zijn ook mogelijk, mits de voorbereidende werkzaamheden (kappen van beplanting en het verwijderen van bijvoorbeeld ruigte in een houtwal) buiten de broedperiode worden uitgevoerd.

Ter plaatse van de nieuwe zoutwinningslocaties worden per locatie 1 put geboord gedurende 3 weken. Hierbij wordt 3 weken lang de locatie verlicht. Dit geeft een lichtverstoring op foeragerende vleermuizen. De verlichting is naar binnen gericht om uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen. Foeragerende vleermuizen worden iets verstoord door licht op de boorlocatie. Deze verstoring kan geen significante negatief effect hebben, aangezien er voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is. De staat van instandhouding van de vleermuizen worden niet beïnvloed door deze tijdelijk verlichting. De omgeving is kleinschalig met veel lijnvormige elementen in het landschap. Daarbij blijft de Bolscherbeek die zuidelijk van de boorlocaties ligt onbelicht, zodat hierboven/ hierlangs de vleermuizen kunnen blijven foerageren.

Indien de werkzaamheden onder deze voorwaarden worden uitgevoerd, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

7.2 Bescherming gebieden

Op ongeveer 3 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Buurserzand & Haaksbergerveen. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten (niet stikstofgerelateerd) uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden met (wegen, houtwallen, bosjes en bebouwing) en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Een stikstofberekening met het programma AERIUS is uitgevoerd. De extra stikstofdepositie ten gevolge van de beoogde ontwikkeling leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden gelegen binnen het invloedsgebied van het project.

7.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied bomen gekapt die behoren tot een bomenrij of een bosperceel buiten de bebouwde kom. Dit betekent dat er een kapmelding dient te worden gedaan bij provincie Overijssel. Ter compensatie dienen nieuwe bomen te worden aangeplant. Ook dient er volgens de APV van gemeente Haaksbergen een kapvergunning te worden aangevraagd.

7.4 Natuurnetwerk Nederland

De transportleiding wordt over 38 meter door NNN gebied en 1.595 meter door zone 'ondernemen met natuur en water' gelegd. Doordat met het aanleggen van de transportleiding door middel van een open ontgraving wordt naderhand de bodem en de vegetatie weer hersteld. Hierdoor is geen sprake van verlies aan areaal, verlies aan kwaliteit en geen verlies aan samenhang. In het NNN-gebied worden geen bomen gekapt. Daar waar het tracé een houtwal doorkruist wordt de leiding aangelegd door een gestuurde boring.

Het gebied dat behoort tot de droge dooradering blijft, doordat de vegetatie hersteld na aanleg van de leiding, zorgen voor een samenhangend netwerk van landschapselementen. De kwaliteit van het natuurstype droge dooradering blijft goed.

Bij aanleg van de transportleiding door middel van een gestuurde boring zijn negatieve effecten op de kenmerkende waarden afwezig. De hogere natuurwaarde van de Hagmolenbeek, het moeras en de houtwal aan de Deelweg worden hierdoor bespaard.

7.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Met betrekking tot het onderdeel houtopstanden dienen de te kappen bomen te worden gecompenseerd door het inplanten van bomen. Wanneer er sprake is van een bestemmingsplanprocedure moet aannemelijk gemaakt worden dat de plannen uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat aangetoond moet worden dat een ontheffing Wet natuurbescherming verleend gaat worden.

7.6 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, C. van, & Wynhoff, I. (2006). *De dagvlinders van Nederland*, - *Nederlandse fauna* 7. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – *Natuur van Nederland* 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland*, - *Nederlandse fauna* 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). *Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- *Gemeente Haaksbergen, 14 maart 2018*. Algemene plaatselijke verordening (7.1b)
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels*, - *Nederlandse fauna* 5. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Provincie Overijssel. Omgevingsverordening Overijssel 2017.
- Provincie Overijssel, 24 april 2018. *Natuurbeheerplan provincie Overijssel 2019*.
- Provincie Overijssel:
<https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=241d3b76daf74304b0669ba37d75042f>
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.
- Waterschap Vechtstromen, oktober 2015. Waterbeheerplan 2016-2021.
- Weeda, R., Westra, C., Westra, E. J., & Westra, T. (1985-1994). *Nederlandse oecologische flora: Wilde planten en hun relaties 1 t/m 5*. Amsterdam, Nederland: IVN in samenw. met de Vara en de VEWIN.

Waarnemingen:

- ndff-ecogrid.nl

Soorten:

- Bij12 (2017). *Kennisdocument Buizerd Buteo buteo*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl